

Zgodovina c. O postanku c. ni nobenih poročil, kakor tudi ne o izprmembi i me-
na in o legi vasi Prevalie v Razdrte. Na prezbit. je vzidana kamnita plošča
z letnico 1635. V prezbit. je grobnica, ki jo je dal nap aviti Rossetti zase
in za rodbino l1632. Spodnji del stolpa sega še v gotiko. Imel je strlneli-
ne in so ga gotovo postavili že preje kot utrdbo(tabor) proti Turkom. Tlors
cerkve in stolpa pa nam kaže, da je moral stati stolp sam zase, svetišče pa
je bilo mnogo krajše. L.1635 je bila tukaj le mala cerkvica. Prez bit. je bil
nekda' zuna' za kak poldrugim niž'i kot ladja in se še dobro vidi za koliko
je bil povišan. Va vsh. strani stolpa se še vidi o prejšnji ostanki cerkvene
strehe iz škrl, ki je bila b l' strma kot sedanja.

Stolp je bil prezidan in popravljen zadnikar l.1830, kar priča vzidana plošča
na pročeliu.

Zakristija je bila prvotno nižja, a jo je baie proti koncu 18.stol. dvignil v
nadstr. in napravil zgora' nekaj oratori' poštar Anton Aloizij Bratina,
nekdanji lastnim "stare pošte", ki je bil tudi pokopan v zakristiji l.1798.
Zato imajo sedanji lastniki dvorca v Smolevem pravico do oratorija.

Opis: Cerkev je orientirana proti vzh. Tloris predstavlja štirikoten zvonik ob
sev. delu pročelja tako, da se sev. stena pravokotne ladje stika s sev. str.
stolpa v ravni ploskvi, ter prezbiteri s tremi stranicami osmerokota. Na juž.
ysteni je prezibt. prizidana zakristija. Prezbit. je dolg 7.50m, širok 5.25m,
visok 5.50m. Ladja je dolga 10.40m, široka 7.90m, visoka 6.70m. Zidan je obok v
prezbiteriju je banast s sosvodnimi kapami. evski kor sloni na dveh kamni-
tih stebrih. Portal je zgodnje baročen. V juž. steni so ohranjeni podboji
nekdanjega drugega korr vhoda, ki pa je sedaj zazidan. Na juž. oglu pročelja
je v enem izmed ogelnih kamnov vklesan z okornimi črkami napis: Gaspar Baiz
stara (Jur Susik Supan) Ker v maticah, ki segajo do l.1657 naza' nisem mogel
naiti v isti dobi teh dveh gospodarjev na Razdrtem, sklepam, da naznanja ta
napis c. starešino in vaškega župana v l.1635, ko se je predelovala c.
Stolp do strehe visok 17m, znotra' meri 3.64m² v kvadrat, a je sev. strani c.
10 cm ožja. Debelost zidu spoda' meri 108cm. Vhod v stolp je gotsko priostren,

V sev. steni znatra je ohranjena ena strelna lina, ki pa je iz zunanje strani zazidana. Močni zidovi v spodnjem delu spominjajo na nekdanjo utrdbo.

Oprava: Trije oltarji, ki jih omenja tudi vizit. zapisnik l.1693.: sv. Trojice, M.božje in sv. Valentina. Do l.1893 je bil oltar M.božje posvečen sv. Antonu Pad. in njegova oltarna slika visi na juž. steni ladje.

Vel.oltar: iz marmorja in kamna je umetniško delo iz sr.18.stol. - morda okoli 1760 ko je c. dobila tabernakelj. Ta oltar eden najlepših v Pivki. Moister ni znan. Oltarno zgradbo krasi trije pari angeljskih kipcev in pa zograja lepa alegorična slupina: vera(s križem) upanje(s sidrom) ljubezen z otročičem.

Ob potresu l.1895 je levi kip padel in se razbil, nato so v istem slogu izdelan novi kip naročili, ki pa je menda lesen. Oltarna slika - kronanje Marije po sv. Trojici je delo l. slikarja A. Terrleina(v c. računu l.1851 je zaznamovano, da se je kupil en nov kip za vel.oltar za 15.gld. Kateri?)

Str. oltara: različne starosti in sloga. Starješi je sv. Valentina, rokodelsko kamnoseško delo. 19.stol. Stari žužek je vedel, da so ta oltar kupili nekje na italijanskem, ko so fantje tam koledovali. Oltar M.božje je bolj razgiban: kupili soga po pripovedovanju starega žužka Kovačevi z Radrtega za 600 gld. V žup. arhivu o tem ni podatkov. Oltarni kip. M.božje z detetom je izdelal po naročilu l.1893 tedanjega kurata J. Mikša kipar Franc Tončič v Kamniku iz umetnega marmorja(Zbornik za um.zgod. 1921, str.101 sl.) in se je postavil

namesto sv. Antona Pad. l.1893.(šolska krnika na Razdrtem).

Grobnice v cerkvi: V prezbit. je grobnica Rossetti-jev od l.1632. Je to surivi zidana jama, 1.95m dolga, 2.05 široka in 1.50m visoka. V njej je 6 mrličev. Sredi ladje je vhod v drugo grobnico izpo l.1750 (zadnja števil. se ne da več razbrati) 24.marca 1740 po mrliški knjigi so pokopali v cerkvi(mesto ni naznačeno) duhovnika Jožefa Premrutam 13.jan.1745 pa se že navaja "in monumento Ecclesiae"(- v grobnici cerkve) Po letnici na plošči, ki pokriva grobnico, pa vemo, da je bila ta izgotovljena po l.1750. Dolga je 3.70m, široka 3.10m in visoka 1.80m. Vanjo peljejo stopnice.

Vanjo spo pokopavali imenitnejše vaščane in uradnike na Razdrtem.

Iz te grobnice vodi v smeri proti oltarju vhod v še eno grobnico, ki je 2m dolga, 2.20m široka in 1.80m visoka. Po mrliški knjiži naj bi bili to trije duhovniki: Tomaž Osana, roj. na Razdrtem, umrl kot kurat na Obeliskem 12. sept. 1771. Andrej Pezec roj. v Stranah, umrl kot kurat na Razdrtem 16. jan. 1773.

Andrej Pavčič umrl kot kurat na Razdrtem 12. apr. 1783.

Zvonovi so štiri. Veliki iz l. 1802, tehta 921 kg, 1.30m v premeru. Drugi trije so dar vojne odškodnine l. 1923. Srednji je težak ok. 530 kg, v premeru 104 cm. Mali tehta ok. 340 kg, v premeru 88 cm. Četrti visi v linah in tehta ok. 25 kg, v premeru 34 cm.

Fr. Rupnik: Zgodovina hrenoviške župnije (rokop.)
str. 306 - 313.

Verjetno je bil na mestu oltarja sv. Valentina nekdanji manjši oltar sv. Stefana in Lavrencija.

Fr. Rupnik: O češčenju nekaterih cerkvenih zav.
(iz Koledarja goriške M.D. 1928, 59)